***Findings**. The study found that the development of the European banking system was a process inseparably associated with the development of the European Union itself. The deepening integration of financial markets and the financial crisis of 2007-2008 have raised the important issues of establishing a system of European banking supervision and providing supervision at the EU level through authorizing the European Central Bank for the banking supervision over the banks in the EU countries.*

***Value added**. The research results can be used by scientists, practitioners, students and other participants of the supervisory process.*

***Key words**: banking supervision, the EU Banking Union, Single Supervisory Mechanism, the EU prudential supervision.*

УДК: 336.2:338.2

Лебеда Марина Олександрівна,
аспірантка кафедри фінансів
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
(03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: lebeda.marina88@gmail.com

ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД І ПРОБЛЕМАТИКА УКРАЇНИ

Анотація

***Мета дослідження**. У статті проведено порівняльне дослідження загальних принципів оподаткування мікробізнесу в розвинутих країнах і в Україні.*

***Методологія**. Автор робить спробу простежити зв'язок між специфічними рисами оподаткування малого бізнесу в Україні і можливостями використовувати податкові важелі регулювання для вирішення як фіскальних, так і соціальних завдань уряду. Використовуються методи порівняльного аналізу, робиться наголос на специфічності оподаткування малого бізнесу в Україні, зокрема на домінуванні галузевих ознак в якості критерію диференціації режимів оподаткування та мінімальних розмірах доходів, що не оподатковуються.*

***Отримані результати**. Використовуючи досвід розвинутих країн автор обґрунтовує переваги для підвищення соціально-економічної ефективності оподаткування від використання інших ознак для диференціації податкового навантаження на різні групи платників: їхнього соціального статусу та характеристик господарської діяльності, таких як інвестиційна чи інноваційна активність.*

***Цінність дослідження**. На основі зарубіжного досвіду побудови системи оподаткування малого бізнесу визначено основні напрями його використання в українських умовах, а саме: підвищення вибірковості і соціальної ефективності надання фінансової підтримки суб'єктам малого бізнесу, а також спрощення процедур оподаткування.*

***Ключові слова**: мікробізнес, фізичні особи підприємці, податкове навантаження, податкові пільги, режими оподаткування*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Практично всі Європейські країни (в тому числі й ті, що належать до постсоціалістичних, тобто починали реформування в схожих з українськими умовах) значно випереджають Україну як за позицією в світових рейтингах інституціональної якості фіскальної системи, так і за характеристиками впливу оподаткування доходів малих підприємців на економічну активність населення та наповнення бюджету. Цим країнам удалось значно ефективніше вирішити суперечність між пріоритетами фіскальної функції при оподаткуванні особистих доходів підприємців і завданнями регулятивного та стимулюючого характеру. Крім того, на відміну від України, оподаткування доходів, отримуваних від дрібної підприємницької діяльності, традиційно виступає у розвинутих країнах і потужним «вбудованим стабілізатором» економіки, і вагомим важелем дотримання принципів соціальної справедливості в політиці регулювання доходів.

Проте в Україні оподаткування фізичних осіб-підприємців (ФОП) характеризується значно меншою, ніж у Європейських країнах здатністю сприяти вирішенню соціальних і регуляторних завдань уряду. Серед останніх, можна виділити сприяння позитивним змінам в структурі національного виробництва та антициклічне регулювання, які в Україні не часто згадують серед завдань оподаткування доходів ФОП.

Спроби поліпшити використання фіскального та регуляторного потенціалу оподаткування доходів ФОП досі призводять лише до коливань рівня тінізації дрібного підприємництва але майже не впливають на реальні масштаби господарської діяльності ФОП, чи обсяги надходжень до бюджетів.

Отже, по-перше, досвід розвинутих країн свідчить, що оподаткування доходів від малого підприємництва має потужний потенціал щодо оптимізації масштабів, структури і актициклічної стійкості національного виробництва.

По-друге, фактичні показники чутливості макроекономічних показників до заходів фіскального регулювання діяльності ФОП в Україні свідчать, що цей потенціал майже не використовується.

Відповідно, дослідження якісних відмінностей взаємодії фіскальних органів держави з малими підприємцями в Україні, порівняно з розвинутими економічними системами має дозволити окреслити можливі напрями вдосконалення організації системи оподаткування доходів ФОП у нашій країні та оцінити можливі резерви поліпшення використання фіскального і регуляторного потенціалу такого оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженнях вітчизняних учених оподаткування ФОП розглядається на перетині двох сфер виконання фіскальної функції уряду: оподаткування індивідуальних доходів населення (бо використовується податок з доходів фізичних осіб) й оподаткування малого бізнесу (бо той самий податок використовується для оподаткування діяльності ФОП). Роботи М.М.Коцупатрого, Н.І.Захарової, В.Є.Тараненко, М.О.Слатвінської, О.Д.Василика, А.М.Соколовської, Л.Д. Буряка та багатьох інших сформували методологічні й методичні засади оцінки впливу загального рівня податкового тягаря і структури оподаткування на результати виконання фіскальної і регулятивної функцій оподаткування доходів ФОП, підходи до оцінки суспільних наслідків застосування щодо цієї категорії платників податків спрощеної системи оподаткування [1–5]. При цьомузначно більше уваги вітчизняні науковці приділяли проблематиці оподаткування малого бізнесу, зокрема, порівнянню принципів і пріоритетів оподаткування доходів ФОП в Україні із аналогічними характеристиками оподаткування малого і мікропідприємництва в інших країнах [6–8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Ігнорування впливу оподаткування ФОП на виконання завдань політики перерозподілу доходів, регулювання платоспроможності різних верств населення та реалізації соціальних пріоритетів політики доходів (вони вирішуються, переважно, засобами оподаткування особистих доходів, а останнім часом – і майна та процесів його успадкування [9]) може призвести до вагомих негативних наслідків. Адже загальна чисельність ФОП в Україні у 2015р. сягнула більше 1,6 млн осіб, що становить практично 10% загальної чисельності зайнятого населення України [10]. Отже, характер оподаткування такої значної частини населення, безпосередньо зайнятого в суспільному виробництві виступає вагомим фактором виконання завдань регулювання особистих доходів.

Формулювання мети і завдання дослідження. Метою статті є дослідження провідного світового досвіду оподаткування мікробізнесу та розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи оподаткування фізичних осіб-підприємців в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Досвід оподаткування і малого бізнесу, і особистих доходів населення, накопичений у розвинутих економічних системах радикально відрізняється від традицій застосування податку з доходів фізичних осіб в Україні. Використання незалежної від розмірів доходів пропорційної ставки оподаткування 18% принципово відрізняє Україну від розвинутих економічних систем. Серед країн ОЕСР неможливо знайти таку, що не застосовувала б прогресивну шкалу оподаткування особистих доходів. При цьому ставки податку для отримувачів найвищих доходів переважно вищі 50%, а середні (зважені за сумами оподатковуваних доходів) ставки оподаткування особистих доходів коливаються від 22 до 34 % в переважній більшості країн Європи та Північної Америки [11–13].

Відповідно, оподаткування доходів переважної більшості ФОП за ставками, що не можуть перевищувати 20% мінімальної зарплати (а ФОП І групи навіть 10% мінімальної зарплати) виглядає досить потужним послабленням податкового навантаження на одну з економічно найактивніших груп населення. Тим більше, якщо порівнювати таке податкове навантаження з податковим тягарем на фонд оплати праці, що несуть найманіпрацівники і роботодавці.

При цьому для ФОП досить суттєве зменшення податкового навантаження порівняно з отримувачами заробітної плати поєднується із повним збереженням всіх вигід щодо соціального захисту. Адже вони мають рівний доступ до всіх фондів колективного споживання, програм соціального захисту і соціального страхування, що й наймані працівники, на яких припадає значно вище податкове навантаження.

Так само, застосування фіксованих на рівні 10 чи 20 відсотків мінімальної зарплати ставки оподаткування ФОП І та ІІ групи, означає, що останні отримують значно менше податкове навантаження, ніж наймані працівники з аналогічними доходами. Ставка податку 4% доходу (виручки зменшеної на документально підтверджені витрати) для ФОП, які не є платниками ПДВ і 2% доходу для ФОП, що зареєстровані як платники ПДВ також радикально нижча за ставки оподаткування прибутку юридичних осіб. Така вагома диференціація ставок оподаткування здебільшого, пояснюється виходячи з необхідності стимулювання розвитку малого підприємництва, проте аспект нерівності податкового навантаження, вплив оподаткування ФОП на вибір моделі економічної поведінки підприємців на нашу думку, вимагає докладнішого дослідження.

Адже відзначимо, що ставки оподаткування доходів ФОП в Україні виглядають дуже невисокими порівняно зі ставками оподаткування доходів малого і середнього бізнесу в більшості розвинутих економічних систем. Останні щоправда поєднують вищі ставки оподаткування із значно більшою їх диференціацією та значно ширшими можливостями використання пільгових податкових режимів. Крім того, ознаками для диференціації податкового навантаження виступають не галузева належність чи загальні масштаби діяльності, як у переважній більшості випадків надання фіскальної підтримки ФОП в Україні, а розміри прибутку, чи параметри господарської діяльності підприємця. Зокрема, поширено змінюється ставка оподаткування малого бізнесу залежно від частки прибутку, що рефінансується в поліпшення ресурсного забезпечення та підвищення організаційно-технічного рівня виробництва, суми витрат на запровадження інновацій, на зменшення залежності від енергетичних та абсолютно обмежених матеріальних ресурсів, на поширення екологічно чистих технологій тощо. На ставку оподаткування особистих доходів в розвинутих економічних системах впливають соціальні характеристики платника податків, такі як родинний стан, участь в оплаті освітніх, чи медичних послуг для членів родини, формування заощаджень і фондів страхових фінансових засобів.

Крім того, серед явних відмінностей вітчизняної системи оподаткування доходів ФОП від пільгових режимів оподаткування малого і мікробізнесу в розвинутих країнах ми відносимо наявність в останніх «мінімального порогу масштабів господарської діяльності», що передбачає необхідність її реєстрації для цілей оподаткування.

Зокрема, в Австралії мінімальний обсяг річного обороту, що зумовлює необхідність реєстрації господарської діяльності для цілей оподаткування становить 76196 американських доларів. В Канаді – 29970$, у Великобританії – 111288 $ і навіть у Південній Африці – 141377 $ [14].

Навіть найменший з перелічених показників (29970$) після перерахунку за актуальним обмінним курсом гривні до американського долара суттєво перевищує максимальну межу річного обороту, за якого в Україні допускаєтьсяреєстрація в якості ФОП І групи (300 тис. грн річного обороту).

Така відмінність масштабів господарської діяльності, що обліковується і оподатковується в розвинутих країнах та в Україні зумовлює, на нашу думку, не лише кількісні, а і якісні відмінності в сприйнятті підприємцями податкового навантаження. Зокрема, максимальні обсяги річного доходу 300 тис. грн (близько 10 тис. доларів США за фактичним обмінним курсом) практично унеможливлює для вітчизняних підприємців використання сторонньої консультативної допомоги для ведення податкового обліку і визначення суми податкових зобов'язань. Адже вартість такої допомоги (якщо вона достатньо кваліфікована) буде становити значну частину виручки. За таких масштабів господарської діяльності виграш від оптимізації оподаткування просто не покриватиме витрат на оплату послуг з такої оптимізації.

Отже, мінімальні масштаби господарської діяльності переважної більшості ФОП в Україні унеможливлює використання складних процедур диференціації податкових зобов'язань залежно від параметрів господарської діяльності чи рис соціального становища підприємця. Тоді вкрай спрощена система податкового обліку, передбачена українським законодавством для платників єдиного податку (яка навіть не передбачає визначення і документального підтвердження витрат, що зазвичай зумовлює переважну частку трудомісткості й витрат на ведення податкового обліку) виступає, практично, чи не єдиною формою, прийнятною в умовах поширених в Україні масштабів господарської діяльності ФОП. Проте з іншого боку, це закриває майже всі можливості диференціації податкового навантаження залежно від параметрів господарської діяльності та соціального статусу підприємця, від форм його участі в фінансуванні соціальної сфери, чи формуванні фінансових ресурсів уряду.

Отже, нам здається принципово важливим для планування напрямів розвитку системи оподаткування доходів ФОП розуміти, що чинні пріоритети цієї сист–еми – це вимушене спрощення, форма адаптації до мінімальних обсягів доходів переважної маси вітчизняних підприємців. Але побічним наслідком таких пріоритетів стала повна втрата регулятивного потенціалу. Адже податки мають настільки значний регулятивний потенціал, наскільки диференційовані ставки оподаткування. Якщо ставки податку не змінюються залежно від параметрів господарської діяльності чи соціального статусу платника, то й стимулювати поширення певних моделей економічної поведінки вони не здатні.

Ми спостерігаємо незрівнянно вищу потужність регуляторного і стимулюючого впливу оподаткування малого бізнесу в розвинутих країнах саме тому, що там задіяна значно складніша система диференціації ставок оподаткування. Так, наприклад, у США застосовуються різні ставки та бази оподаткуваннястосовно окремих осіб, родин і зокрема родин з дітьми. При цьому для визначення бази оподаткування доходи отримані з різних джерел (заробітна плата, доходи від комерційної діяльності, пенсії, доходи від цінних паперів тощо) узагальнюються, чого не відбувається за використання шедулярного підходу до оподаткування, коли доходи отримані з різних джерел оподатковуються окремо. З узагальненого таким чином доходу вираховуються: витрати, пов'язані з підприємницькою діяльністю (у разі, якщо в складі доходів враховані доходи від підприємницької діяльності), зокрема обладнання для ведення бізнесу, інші передбачені законом витрати. Але крім того, сума доходу зменшується також і на витрати, зумовлені особистою (не пов'язаною з підприємництвом) інвестиційною діяльністю особи, наприклад витрати на придбання капітальних активів – землі, чи іншої нерухомості, а також повністю, чи частково виключаються з доходу відсотки за облігаціями державної позики, окремі виплати зі спеціальних соціальних фондів, 50% доходів від реалізації довгострокових капітальних активів. Крім того, сума доходів звітного періоду може зменшуватись і на видатки, зумовлені певним соціальним статусом, зокрема, транспортні та деякі групи інших витрат в разі зміни місця проживання (американський уряд традиційно заохочує трудову мобільність населення) та видатки зумовлені формуванням цільових фондів, призначених для оплати освітніх чи медичних фондів [16,17].

При цьому залежно від перелічених факторів диференціюються не лише розміри бази оподаткування, а й ставки, що коливаються від 2% до 30% , а в деяких штатах навіть 40% для отримувачів найвищих доходів [17].

У Великобританії застосовується шедулярна форма стягування податку, яка передбачає розмежування доходу на частини (шедули) залежно від походження доходу і застосування щодо них відмінних процедур визначення бази оподаткування і ставок, за якими стягуються податки. Зокрема за специфічними процедурами оподатковуються доходи від майна: від володіння землею та іншою нерухомістю); доходи від лісів, які використовуються у комерційних цілях; доходи від державних цінних паперів; доходи від комерційної діяльності (наприклад, прибуток власника родинного магазину, що є найближчою аналогією до доходів ФОП в Україні); доходи від приватної професійної діяльності (наприклад, лікаря чи адвоката, що також збігається за природою з доходами ФОП в Україні); отримані відсотки й аліменти, які підлягають оподаткуванню; доходи від цінних паперів, які розміщені за кордоном і які не увійшли в шедулу доходів від власності; доходи від майна, розташованого за кордоном; усі інші доходи, наприклад, гонорар; заробітна плата, пенсії, допомоги, інші доходи, розміри яких прив'язані до розмірів поточних, чи минулих трудових доходів; дивіденди та інші виплати, які здійснюють компанії Великобританії на користь працівників [6].

Для всіх платників податків обирається відповідна їх соціальному статусу індивідуальна знижка і додаткова сімейна знижка. Розміри таких знижок переглядаються щорічно з урахуванням інфляції і близькі до 15% середнього по економіці річного доходу платників податків з особистих доходів. Залежно від переліченої низки ознак, застосується одна з трьох категорій податку на доходи, (розмір останнього визначається після вирахування індивідуальної та сімейної знижки). Для отримувачів доходів до 2,5 тис. фунтів стерлінгів – 20%; від 2,5 до 23,7 тис. фунтів стерлінгів – 25%; нарешті 40% для отримувачів річного доходу більше 23,7 тис. фунтів стерлінгів.

У разі реалізації певних видів активів (незалежно від їх відношення до підприємницької діяльності) застосовується податок на приріст капіталу, що стягується за податковою ставкою, передбаченою для отримувачів найвищих за розмірами доходів. База оподаткування визначається як різниця між ринковою вартістю капіталу і вартістю придбання.

Успадковане майно чи інші активи не оподатковуються в разі, якщо їх вартість не перевищує 150 тис. фунтів стерлінгів, а в разі більшої вартості спадку сума такого перевищення оподатковується за ставкою 40% (застосовується також ціла система ознак, що використовуються як підстава для зменшення бази оподаткування на 20–80%) [6].

У Німеччині функції оподаткування особистих доходів виконуються переважно за допомогою податку на заробітну плату та прибуткового податку. Але на відмінувід найближчого за завданнями українського податку (податок на доходи фізичних осіб) в Німеччині механізм сплати податку на заробітну плату передбачає поділ усієї сукупності платників податків на 6 класів залежно від доходів і родинного статусу. Ідентифікація індивідуальних для кожної особи умов оподаткування здійснюється шляхом заповнення спеціальних «податкових карт», що передбачають послідовне визначення низки соціальних ознак платника податків, певним сукупностям яких відповідають певні ставки оподаткування і правила визначення податкової бази. Вибір тієї чи іншої податкової таблиці залежить від рівня доходу платника, а також від його сімейного стану: «Податкові карти заповнюються за місцем проживання і враховують податковий клас, кількість дітей, віросповідання, сімейний стан, здатність громадян здійснювати платежі. Так, для осіб, яким більше 64 років, сума доходів зменшується на 40%, але не більш як на 1902 євро. На утримання кожної дитини (до 18 років) передбачена сума 1546 євро, а для одиноких із дітьми – додаткова сума на ведення домашнього господарства: 2871 євро.

Прибутковий податок стягується із фізичних осіб за прогресивною шкалою; мінімальна ставка 19% (при річному доході до 4141 євро), максимальна – 53% (з доходу понад 61355 євро). Встановлюється щорічно зростаючий неоподатковуваний податком рівень доходів. Резиденти сплачують податок із доходів, отриманих від підприємницької діяльності в Німеччині і за кордоном. Із суми податку віднімаються і збитки й окремі види витрат; передбачені пільги на дітей і вік платника податків, у випадку хвороби й ін.» [7].

Наведені вище характеристики оподаткування особистих доходів у розвинутих країнах стосуються більше функцій вирівнювання доходів представників різних соціальних верств і дотримання соціальних пріоритетів політики доходів, ніж оподаткування бізнесу та регулювання підприємницької активності населення й вибору моделі господарської поведінки підприємців. Стосовно виконання цієї важливої функції українська система оподаткування доходів ФОП орієнтована лише на пріоритетність максимізації податкових надходжень (переважно, за рахунок розширення кола платників податку і створенню умов для детінізації малого підприємництва) і максимальне спрощення процедур оподаткування, що зумовлено дуже невеликими масштабами господарського обороту вітчизняних дрібних підприємців, порівняно з аналогічними характеристиками мікробізнесу в західних країнах. Відповідно, вітчизняні ФОП характеризуються мінімальною здатністю нести «видатки дотримання податкового законодавства».

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Вітчизняна система оподаткування доходів ФОП стикається із вкрай загостреною формою суперечності між двома напрямами вдосконалення організаційно-методичного забезпечення оподаткування.

З одного боку – необхідністю підвищення вибірковості й соціальної ефективності надання фіскальної підтримки. Для цього замість галузевої належності чи масштабів господарської діяльності необхідно використовувати для диференціації ставок оподаткування характеристики господарської діяльності та соціальний статус підприємця, форми його участі у вирішенні завдань соціального забезпечення і захисту населення України.

З іншого – вимушеним спрощенням процедур оподаткування, що робить їх прийнятними для підприємців з низькими доходами і мінімізації ризиків невиправданих з огляду на суспільні інтереси зменшення податкових зобов'язань підприємців завдяки використанню пільгових режимів оподаткування.

Гострота цієї суперечності проявляється у неспроможності малого бізнесу в Україні (в першу чергу, здійснюваного без утворення юридичної особи) нести тягар «видатків дотримання податкових зобов'язань» навіть за умови мінімального ускладнення норм і правил оподаткування, зокрема для використання більш відповідних цілям регуляторної функції оподаткування доходів ФОП ознак надання доступу до пільгових режимів оподаткування.

У цьому сенсі перспективним напрямом подальших досліджень ми вважаємо визначення чинників «витрат дотримання вимог податкового законодавства» для ФОП в Україні та з'ясування можливостей зменшення таких витрат без погіршення якісних характеристик системи оподаткування доходів ФОП.

Бібліографічний список

1. *Коцупатрий М.М., Ковач С.І., Безверхий К.В.* Системи оподаткування діяльності фізичних осіб-підприємців в Україні // Актуальні проблеми економіки №10(136). – 2012. –С. 183–194.

2. *Захарова Н.І., Тараненко В.Є., Хіміч К.І.* Критерії оцінювання фіскальної ефективності місцевого оподаткування // Вісник ДДФА. Економічні науки. – №2. – 2012. – С. 162-170.

3. *Слатвінська М. О.* Альтернативні системи оподаткування малого бізнесу: стан, проблеми, перспективи: монографія – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 252 с.

4. *Василик О. Д.* Податкова система України: навч. посіб.– К.: ВАТ Поліграфкнига, 2004. – 478 с.

5. *СоколовськаА.М.*Податковасистемадержави:теоріяіпрактика становлення. – К.: Знання-Прес, 2004. – 454 с.

6. *Нікітішин А.О.* Нова система оподаткування доходів фізичних осіб / Фінанси України. – 2004. – №10. – С. 65–72.

7. *Михайленко С.В.* Деякі особливості податку на доходи фізичних осіб // Вісник соціально-економічних досліджень: Збірник наукових праць. – ред. Звєряков М.І. – Одеса: ОДЕУ, 2004. – Вип. 16.–С. 185–190.

8. *Поліщук О.В. Василевський В.О.* Оподаткування малого бізнесу у провідних країнах світу // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 7. Частина 1. 2014. –С. 133–136.

9. *Пикетги, Т.* Капитал в XXI веке. — М.: Ад Маргинем Пресс. 2015. — 592 с.

10. Статистична база Державної служби статистики України. – Електронний ресурс, режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

11. Cordes, J. J., Juffras, J. N., 2012. State Personal Income Taxes, in "The Oxford Handbook of State and Local Government Finance". In: Ebel, R. D., Petersen, J. E. (Eds.) Oxford University Press, Oxford, pp. 300-332.

12. European Commission, 2013. "Government Finance Statistics: Summary Tables, Data 1997-2012".Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

13. European Commission, 2013. "Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway: 2013 edition".Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

14. Ch. Evans, A. Hansford, J. Hasseldine, Ph. Lignier, Sh. Smulders, F. Vaillancourt Small business and tax compliance costs: A cross-country study of managerial benefits and tax concessions / eJournal of Tax Research. Volume 12, Number 2. 453 – 482.

15. Глобальна статистична база «Quandle». –Електронний ресурс, режим доступу: https://www.quandl.com/data/ODA/UKR_PPPEX-Ukraine-Implied-PPP-Conversion-Rate-LCU-per-USD.

16. *Карлін М. І.* Державні фінанси розвинутих країн [Текст]: навч. посібник / М. І. Карлін, 2010. – 480 с.

17. J. Slemrod, "The Etiology of Tax Complexity: Evidence from US State Income Tax Systems," Public Finance Review, vol. 33, no. 3, pp. 279-299, 2005.

References

1. Koczupatry`j M.M., Kovach S.I., Bezverxy`j K.V. The systems of taxation on individual entrepreneurs' activity in Ukraine. Aktual`ni problemy` ekonomiky`. 2012; 10(136): 183 – 194. [In Ukrainian]

2. Zaxarova N.I., Taranenko V.Ye., Ximich K.I. Kriterions for fiscal effectiveness estimating of local taxation / Visny`k DDFA. Ekonomichni nauky`. 2012; 2(18): 162-170. [In Ukrainian]

3. Slatvins`ka M. O. Al`ternaty`vni sy`stemy` opodatkuvannya malogo biznesu: stan, problemy`, perspekty`vy`. [Alternative systems of small business taxation: status, problems, perspectives]. Odesa: ONEU, 2012. 252p. [In Ukrainian]

4. Vasy`ly`k O. D. Podatkova sy`stema Ukrayiny`. [Ukrainian taxation system].Kiyv: VAT Poligrafkny`ga, 2004. 478p. [In Ukrainian]

5. Sokolovs`kaA.M.Podatkovasy`stemaderzhavy`:teoriyaiprakty`ka stanovlennya. [National taxation system: theory and practice of incipience].K.: Znannya-Pres, 2004. 454p. [In Ukrainian]

6. Nikitishy`n A.O. The new system of individuals' income taxation.Finansy` Ukrayiny`. 2004; 10 (36): 65 – 72. [In Ukrainian]

7. My`xajlenko S.V. Some features of individuals' income taxation. Visny`k social`no – ekonomichny`x doslidzhen`: Zbirny`k naukovy`x pracz`. Odesa: ODEU, 2004; 16: 185 – 190. [In Ukrainian]

8. Polishhuk O.V. Vasy`levs`ky`j V.O. The small business taxation in developed countries.Naukovy`j visny`k Xersons`kogo derzhavnogo universy`tetu. 2017; 7: 133 – 136. [In Ukrainian]

9. Py`ketgy`, T. Kapy`tal v XXI veke. [The capital in XXI century]. Moskva: Ad Margy`nem Press. 2015. — 592p. [In Ukrainian]

10. Staty`sty`chna baza Derzhavnoyi sluzhby` staty`sty`ky` Ukrayiny`. Elektronny`j resurs, rezhy`m dostupu: http://www.ukrstat.gov.ua/ [In Ukrainian]

11. Cordes, J. J., Juffras, J. N., 2012. State Personal Income Taxes, in "The Oxford Handbook of State and Local Government Finance". In: Ebel, R. D., Petersen, J. E. (Eds.) Oxford University Press, Oxford, pp. 300-332. [In English]

12. European Commission, 2013(a). "Government Finance Statistics: Summary Tables, Data 1997-2012".Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg. [In English]

13. European Commission, 2013(b). "Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway: 2013 edition".Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg. [In English]

14. Ch. Evans, A. Hansford, J. Hasseldine, Ph. Lignier, Sh. Smulders, F. Vaillancourt Small business and tax compliance costs: A cross-country study

of managerial benefits and tax concessions / eJournal of Tax Research. Volume 12, Number 2. 453 – 482. [In English]

15. Global`na staty`sty`chna baza «Quandle». Elektronny`j resurs, rezhy`m dostupu: https://www.quandl.com/data/ODA/UKR_PPPEX-Ukraine-Implied-PPP-Conversion-Rate-LCU-per-USD. [In Ukrainian]

16. Karlin M. I. Derzhavni finansy` rozvy`nuty`x krayin. [Public finances in developed countries].. 2010. 480p. [In Ukrainian]

17. J. Slemrod, "The Etiology of Tax Complexity: Evidence from US State Income Tax Systems," Public Finance Review, vol. 33, no. 3, pp. 279-299, 2005. [In English]

Стаття надійшла до редакції 1 червня 2017 р.

UDC: 336.2:338.2

Marina Lebeda,
PhD Student at the Department of Finance,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
(54/1, Peremohy Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)
E-mail: lebeda.marina88@gmail.com

Taxation of small business: international experience and challenges for Ukraine

Abstract

Research objective. *The article provides a comparative study of the general principles for microbusiness taxation in the developed countries and Ukraine.*

Methodology. *The author observes the connections between the specific features of small business taxation in Ukraine and government possibilities to use tax adjustment levels to address both the fiscal and social objectives. Based on comparative analysis, the study emphasizes the specificity of small business taxation in Ukraine in particular the prevalence of sectorial and subsistence minimum as tax regimes criteria.*

Findings. *Examined the experience of developed countries, the study justified benefits of applying the other criteria for the tax burden differentiation between different groups of taxpayers. Such criteria as taxpayers' social status and type of economic activity (investment or innovation activity) will improve the socio-economic efficiency of taxation.*

Value added. *Based on international experience of small businesses taxation, the study determined the directions of its application in Ukraine: improved selectivity and social efficiency of financial support for small businesses, and taxation procedures simplification.*

Key words: *microbusiness, individual entrepreneurs, tax burden, tax exemption, tax regimes.*